

سالروز تأسیس دانشگاه آزاد بی‌نام هاشمی‌رفسنجانی؟

مهرداد خدیر

معاون سردبیر

برابر آنچه خبرگزاری‌ها و تارنمای ریاست جمهوری از سخنان مسعود پزشکیان در آیین چهل‌وسومین سالروز تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی منتشر کرده‌اند، رئیس جمهوری در نطق دیروز خود از پایه‌گذار این نهاد یاد نکرده و این در حالی است که در میان برخی از کلان‌پروژه‌های عصر جمهوری اسلامی که با نام هاشمی‌رفسنجانی گره خورده‌اند و فراموشی‌پذیر نیستند دانشگاه آزاد ممتازترین است. اگر از چهل‌وسومین سالروز تأسیس دانشگاه آزاد گفته می‌شود بدان سبب است که در چنین روزی در خرداد ۱۳۶۱ هاشمی‌رفسنجانی رئیس وقت مجلس شورای اسلامی در خطبه‌های نماز جمعه تهران از تأسیس چنین دانشگاهی با کمک اولیه و یک میلیون تومانی امام خمینی خبر داد و گر نه هنوز نه به یاد بود و نه به بار نمی‌توان از چهل‌وسومین سالروز گفت و به ۴۳ سال قبل تقب‌نزد. اگر مسعود پزشکیان هم پس‌وسال جوانان نواصول گرا بود می‌شد جدای بی‌علاقگی به حساب آن گذاشت که آن زمان نبوده‌اند یا تاریخ معاصر را خوانده‌اند ولی رئیس جمهوری کنونی ایران در آن زمان ۲۸ ساله بوده و اگر در آن روز تهران بوده باشد قطعاً خاطره مستقیم دارد. به یاد آوریم که هاشمی‌رفسنجانی بعد از ترور آیت‌الله خامنه‌ای در ۶ تیر ۱۳۶۰ عملاً امام جمعه تهران شد و اگر چه با عنوان امام جمعه موقت از او یاد می‌شد اما تا امام جمعه تهران بازگردد و حتی بعد از بهبودی بازگشت هم باز حداقل یک بار دو یا سه بار نماز جمعه را در ماه اقامه می‌کرد و خطبه‌های او شنیده می‌شد تا جایی که یک بار خود رئیس جمهور وقت و امام جمعه تهران در ستایش خطبه‌های هاشمی گفتند.

هنوز بعد از گذشت ۴۰ سال خیلی‌ها برنامه متنوع و کم‌هزینه جمعه‌های دهه ۶۰ را به یاد می‌آورند که غالباً با رادیو و تلویزیون تغذیه می‌شد و صد او سیما با تنها دو شبکه و وضعیت رقت‌بار کنونی را با دهه شبکه‌آرادیویی و تلویزیونی نداشت.

صبح‌ها برنامه طنز آن شنیده می‌شد و ظهر بسیاری برای شنیدن سخنان هاشمی‌رفسنجانی گوش به رادیو می‌سپردند و بعد از ظهر نوبت تلویزیون بود و فیلم سینمایی. کمی بعدتر می‌شد به امجدیه یا آزادی رفت و بازی‌های استقلال و پرسپولیس را تماشا کرد و البته بیشتر هفته‌ها پنج‌شنبه‌ها پرسپولیس در آزادی و استقلال در امجدیه بازی داشت و مثل حالا نبود که خلق الله ناچار باشند روز اول هفته به ورزشگاه بروند!

اشاره به این جزئیات به ظاهر نامربوط به آن سبب است که بگوییم خطبه‌های هاشمی تا این حد با زندگی مردم عجین شده بود حتی بعدتر که خود امام جمعه تهران بیشتر اقامه کردند نیز نمی‌توان سالروز تأسیس دانشگاه آزاد را رخدادی بیرون از کارنامه هاشمی توصیف کرد. فراموشی عمدی یا سهوی پزشکیان وقتی بیشتر توی ذوق می‌زند که به یاد آوریم دو سلف و حامی او در انتخابات ۱۴۰۳ سالروزهای دانشگاه آزاد چگونه به نام پایه‌گذار اشاره می‌کردند. سیدمحمد خاتمی در دیدار با اعضای ستاد گرامی داشت ربع قرن فعالیت این نهاد در سال ۱۳۸۵ و یک سال بعد از اتمام ریاست جمهوری خود از نقش ممتاز و هوش‌مندانه در تأسیس گفت و یک سال قبل از درگذشت هاشمی‌رفسنجانی هم حسن روحانی رئیس جمهوری وقت (در سال ۹۴) اشارات مشابهی داشت و این هر دو در حیات او بود و حالا که قریب ۹ سال از مرگ هاشمی می‌گذرد یادآوری هم ضروری‌تر است و هم هزینه‌ای برای رئیس جمهوری فعلی ندارد.

زند یاد هدا صابر سه نشانه را برای بزرگان بر می‌شمرد: نخست آن که نهادهی تأسیس کنند که به خود آنان وابسته نباشد چندان که بعد از آنان هم بماند و بپاید. دوم اثری بر جای گذارند که در غیاب‌شان نیز مردمان را به یاد آنان اندازد و سوم این که اگر هم نهادهی یا اثری بر جای نگذاشته‌اند اما مسیری گشوده باشند.

به سادگی می‌توان دریافت که در میان رجال تاریخ معاصر چه در عصر قاجار یا پهلوی یا جمهوری اسلامی کدام‌ها یک، دو یا هر سه ویژگی را داشته‌اند و اگر به این نقطه رسیده‌ایم به آن سبب است که اکثر قریب به اتفاق کار به دستان میانی و کنونی نه در پی تأسیسی بوده‌اند نه تولید اثری ماندگار و نه گشایش مسیری تازه و به تعبیر شاعر تنها دوره می‌کردند و می‌کنند شب را و روز را، هنوز را.

این اشارات نه در ستایش دانشگاه آزاد است نه در نقد آن. تنها در ضرورت یادکرد نقش مؤسسان است کما این که بی‌سبب نیست در آمریکا تصاویر پدران بنیان‌گذار را بر روی کوه بر جسته و ماندگار کرده‌اند.

قصه محدود به دانشگاه آزاد و جمهوری اسلامی یا قاجار یا پهلوی

هم نیست، هر جا که امکانی پدید آمده و نهالی غرس شده و نهادهی پا گرفته و نمادی شناخته شده، نمی‌توان نقش مؤسسين را از یاد برد، چه یک دانشگاه باشد و چه یک باشگاه.

در سارۀ تاریخ این نهاد خاص البته می‌توان یادآور شد: اوایل شماری از دانشگاهیان در قبال دانشگاه آزاد موضع داشتند؛ هم به خاطر شعب متعدد و هم اعطای مدرک هم‌پای دانشگاه‌های دیگر ولی در مجموع بخشی از سرگردانی و بلاتکلیفی جوانان را پایان داد و به خاطر حمایت شخص هاشمی‌رفسنجانی از دیگر دانشگاه‌های غیردولتی متمایز شد.

همان زمان آیت‌الله مهدوی‌کنی هم جامعه‌الامام‌الصادق را فعال کرد که اکنون به نام دانشگاه امام صادق می‌شناسیم و بنیان‌گذار آن در واقع آیت‌الله منتظری بود که در همان چندماهه که امام جمعه تهران بود کلنگ آن را در محلی که قرار بود شعبه‌ای از دانشگاه هاروارد در رشته مدیریت شود بر زمین زد و از آن هاروارد و مدیریت تنها نام پل مدیریت باقی‌مانده که خیلی‌ها وجه تسمیه آن را نمی‌دانند. مانند پل رومی در شمال تهران که تنها نامی بر جامانده، فراموشی نام هاشمی‌رفسنجانی چه عمدی و از سر ملاحظات سیاسی و بهر‌یز از هر اصطکاک و سخن قابل تفسیر و چه سهوی از رئیس جمهوری چون مسعود پزشکیان پذیرفتنی نیست به چند دلیل:

نخست به خاطر وجه اخلاقی، چرا که بیم آن می‌رود دیگران نیز نقش موسسین را یادآور نشوند و تاریخ‌زدایی مرسوم شود. همان کاری که با نقش طالقانی و شریعتی و بازگان شده و این حساسیت باید در همه امور لحاظ شود و منحصر به هاشمی‌رفسنجانی نیست. اساساً یکی از نشانه‌های بارز جوامع توسعه‌یافته همین است که تاریخ‌زدایی نمی‌کنند و حق هر که را به لحاظ تاریخی ادا می‌کنند.

کما این که در انگلستان مجسمه گرامول را برنداشتند یا در روسیه بعد از فروپاشی اتحاد شوروی مجازۀ مومیایی‌شده لنین را تنها از وسط میدان سرخ مسکوبه کنار منتقل کردند و همچنان از جاذبه‌های این شهر است. در کشورهای توسعه‌یافته به در حال توسعه اما اصرار عجیبی برای تغییر یا تحریف تاریخ وجود دارد و اینکه خود را آغازگر معرفی کنند و انگار که پیشینیان گام از گام برنداشته‌اند!

در رژیم پهلوی به خاطر آن که رضاشاه بنیان‌گذار ایران نوین معرفی شود هر اقدام عمرانی قبل از او که از زمان ولیعهدی عباس‌میرزا شروع شده بود و در دوران ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه گسترش یافت انکار می‌شد در حالی که اگر رضاشاه بنیان‌گذار ارتش بود و قبل او قشونی در کار نبود، چگونه خود در زمان قاجار افسر قزاق بود و اگر قبل از دانشگاه تهران داشگاهی نبود دارالفنون به معنی بلی تکنیک چه بود؟

دلیل دوم این است که تصور می‌شود آقای پزشکیان هنوز در حال هوای چپ سنتی دهه ۷۰ به سر می‌برد که میانه‌ای با هاشمی نداشتند و انگار به این خاطر علاقه و میلی به ذکر نام مرحوم هاشمی ندارد. با قاطعیت نمی‌توان این انگاره را مطرح کرد ولی به هر حال از این غفلت چنین تفسیری بر می‌خیزد. وجه سوم این است که با این اشاره نکردن تصور می‌شود رئیس جمهوری به عمد از مباحث حساس سیاسی فاصله می‌گیرد و می‌خواهد مواردی را مطرح کند که بر سر آن بحث سیاسی در نگیرد ولی اگر این نکته هم باشد باز می‌توانست توجیه کند جنبه تاریخی را بازگفته است و قصد گشودن اختلافات کهنه را ندارد.

داستان البته منحصر به شخص رئیس فقید هیئت امنای دانشگاه آزاد نیست و در تصاویر رئیس پیشین این دانشگاه خصوصاً رئیس طولانی‌مدت آن، عبدالله جاسبی و جانشین او حمید میرزاده-هم دیده نمی‌شود یا اگر هستند در کانون توجه نیستند

این اشارات البته به معنی آن نیست که دانشگاه آزاد ملک هاشمی و جاسبی بوده است یا نسبت اینان با این نهاد مانند نسبت کسانی چون مهدوی‌کنی با دانشگاه امام صادق یا موسوی اردبیلی با دانشگاه مفید یا حتی هاشمی‌شاه‌رودی با دانشگاه عدالت است اما آنچه آن را از دیگران متمایز کرد همین حمایت‌های حکومتی به انحای مختلف بوده و قابل چشم‌پوشی نیست.

همچنین به معنی آن نیست که نطق آقای رئیس جمهور نکات مثبت نداشته است بلکه از این حیث جای تعجب است که چگونه اشعار محمد اقبال لاهوری را به یاد دارد و از بر می‌خواند ولی از یاد پایه‌گذار دانشگاه آزاد فراموشی؟

آقای پزشکیان به جز آموزه‌های نهج‌البلاغه و اشعار شهریار به این ابیات اقبال هم بسیار علاقه دارد و انصافاً نغز و مغز است:

مانند صبا خیز و وزین، دگر آموز
دامان گل و لاله کشیدن، دگر آموز
اندر دلک غنچه، خزیدن دگر آموز
موشینه به بر کردی و بی ذوق پیدیدی
آنگونه پیدیدی که به جایی نرسیدی
در انجمن شوق پیدیدن، دگر آموز
کافر دل آواره دگر باره به او بند
بر خویش گشادید و به غیر فروبند
دیدن، دگر آموز و ندیدن دگر آموز...

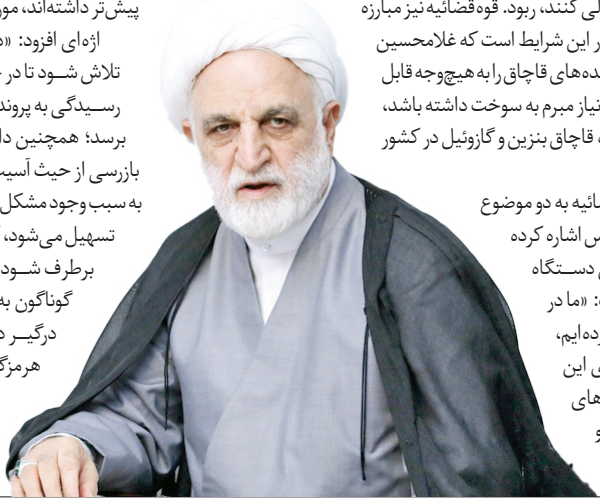
درست است که اقبال، ما را به دیدنی دیگر و ندیدنی دیگر فرامی‌خواند اما آن دیدن دگر که باید بیاموزیم دنیای تازه و نسل جدید با مطالبات و آگاهی‌های دیگر است و آن ندیدن اختلافات قدیمی و شعارها و ادعاهای بی‌حاصل نه آن که تاریخ را بنینیم و ندانیم که اتفاقا بخش قابل توجهی از گرفتاری‌های ما اصرار بر اختراع دوباره چرخ و ندیدن دیروز و ریشه‌هاست...

بررسی هشدار رئیس قوه قضائیه به کارگزاران نظام

قاجاق سوخت از قلب کشور

عامه به این مقوله ورود مجدانه داشته‌ایم؛ علی‌ایحال به مقامات قضایی ذیصلاح تأکید مؤکد و مجدد دارم که در بررسی‌ها و رسیدگی‌هایی که به پرونده قاجاقچیان سوخت دارند، به هیچ‌وجه کوتاهی و اغماض نکنند؛ به‌ویژه آنکه مشخص شده برخی از این افراد دخیل و موثر در قاجاق سوخت، برخلاف برخی تبلیغات و القانات، از طبقه محروم نیستند و دارای ثروت و مکتب آنچنانی هستند؛ ایضاً چنانچه عواملی از کارگزاران نظام در پرونده‌های قاجاق سوخت، شریک جرم و کمک‌کار قاجاقچیان باشند، وفق موازین قانونی، مورد برخورد شدید قرار خواهند گرفت و به‌هیچ‌وجه اینگونه نخواهد بود که به سبب فی‌المثل خدماتی که پیش‌تر داشته‌اند، مورد اغماض و ارفاق قرار گیرند.»

اژه‌ای افزود: «در پرونده قاجاقچیان سوخت، تلاش شود تا در چارچوب موازین قانونی، نحوه رسیدگی به پرونده‌های متهمین به اطلاع مردم برسد؛ همچنین دادستانی کل کشور و سازمان بازرسی از حیث آسیب‌شناسی، به دستگاه‌هایی که به سبب وجود مشکل و رخنه در آنها، کار قاجاقچیان تسهیل می‌شود، کمک کنند تا آن آسیب و رخنه برطرف شود. ایضاً تلاش شود تا از جهات گوناگون به مقامات قضایی استان‌های درگیر در این قضیه به‌ویژه استان هرمزگان کمک شود تا کار مقابله با قاجاقچیان سوخت را با قدرت و سرعت بیشتری پیش ببرند.»

گفت‌وگو با محمد محبی سرپرست دفتر پیشگیری از قاجاق فرآورده‌های نفتی

کشف ۱۱۰ میلیون لیتر سوخت قاجاق در سه ماه

است و متأسفانه در تمامی مرزهای کشور نقاط آلوده وجود دارد که با سوءاستفاده از برخی از مرزنشینان و شبکه‌های مافیایی سوخت فعالیت گسترده می‌کنند که بخشی از آن را رسانه سعی کرده به اطلاع مردم برساند. مرزهای شرقی، جنوب شرقی و سواحل جنوبی آلوده به قاجاق سوخت هستند. در مرزهای غربی و شمال غربی هم به همین شکل بحث قاجاق سوخت متأسفانه به‌خاطر بحث قیمتش یکی از اصلی‌ترین موضوعاتی است که شبکه‌های قاجاق از آن سوءاستفاده می‌کنند. بنابراین یکی از اساسی‌ترین موضوعات اصلاح فرایندها و نحوه تخصیص است تا فرآیندها واقعی‌سازی شود.»

محبی افزود: «لام است که ما صدهای بر خطی از وضعیت حمل، انبارش و توضیح فرآورده‌ها داشته باشیم که وزارت نفت اقدامات خوبی شروع کرده است. یعنی یکی از عمده‌ترین و وسیع‌ترین تکالیف کنترل فرآورده نفتی برعهده مجموعه وزارت نفت است که این وزارتخانه برای آن پیگیر شده است. وزارت نفت تاکنون بالغ بر ۷ هزار و ۵۰۰ دستگاه نفتکش از مجموع ۱۵ تا ۱۶ هزار نفتکش کشور را مجهز به جی.پی.ای کرده است. باید اطلاعات این نفتکش‌ها یک جات‌متمرکز شود که این اتفاق رقم خورده و استان‌های جنوبی در اولویت قرار گرفتند. تمام نفتکش‌های حمل فرآورده آن (بالغ بر ۱۰۰۰ دستگاه نفتکش) مجهز به جی.پی.ای شد.»

▼ انهدام لوله ۴۰ کیلومتری برای قاجاق سوخت

او درباره کشفیات نیز تأکید کرد: «در سه ماهه گذشته (اسفند ۱۴۰۳ و دو ماه ۱۴۰۴) بالغ بر ۱۱۰ میلیون لیتر فقط کشفیات فیزیکی دستگاه‌های کاشف بوده که ارزش ریالی آن هم قابل توجه است. عمده اقدامات در بحث برخورد با سربشکه‌ها و زیرساخت‌های قاجاق در مناطق آلوده بوده است. در تهران و حومه آن بالغ بر ۴۵ تا ۵۰ نقطه در حاشیه تهران شناسایی شد که با آنها برخورد قضایی صورت گرفت. در استان هرمزگان که بیشتر قاجاق سوخت را داشتیم پلیس فراجا مناطق آلوده که شناسایی کرده و در یک عملیات دو روزه فقط ۴۰ کیلومتر خطوط لوله‌ای که قاجاقچیان از مراکز دیو به سمت خورها (یا همان سواحل) تعبیه کرده بودند انهدام شده است. در آن منطقه فاصله روستا تا ساحل تقریباً ۵ کیلومتر است اما از مراکز دیو چند لوله به ساحل کشیده شده بودند که جمع این چند خط لوله بالغ بر ۴۰ کیلومتر بود که منهدم شد. انشعابات غیرمجازی هم در مناطق مرکزی کشور شناسایی شده است. نقاطی در سواحل، نزدیک به پالایشگاه‌ها و انبارهای نفت کاملاً جداسـت، اقدامات هوشمندی نیز در رابطه با خطوط لوله (جزو تکالیف وزارت نفت) انجام داده است و از روش‌های علمی روز استفاده می‌کنند تا سریع‌تر بتوانیم سالم‌سازی در انتقال فرآورده از طریق خطوط هم انجام دهیم. فکر کنم دو، سه روز پیش انشعاب دیگری از

گروه خبر: قاجاق سوخت از ابتدای شروع به دولت چهاردهم مورد توجه

قرار گرفت و قدمی بیشتر از شعار مبارزه با قاجاق برداشت. درست از آن زمان که مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور در نشست‌ها و سخنرانی‌ها از حجم قاجاق واقعی خبر داده و گفت: «روزانه ۲۰ میلیون لیتر گازوئیل قاجاق می‌شود. چه کسانی این حجم عظیم از ذخایر را از کشور خارج می‌کنند؟ این طور نیست که کسی بتواند گازوئیل را با دست یا در بشکه‌های کوچک از مرز عبور دهد. این حجم از قاجاق نیاز به یک شبکه گسترده دارد، پس باید مشخص شود که چه کسانی در این چرخه نقش دارند.» این اظهار نظر‌ها بهانه را از همه آنهایی که چشم بر این تخلفات بسته بودند یا می‌خواستند از وظایف خود شانه خالی کنند، ربود. قوه قضائیه نیز مبارزه با سوخت را در دستور کار قرار داد. در این شرایط است که غلامحسین محسنی اژه‌ای رئیس قوه قضائیه پرونده‌های قاجاق را به هیچ‌وجه قابل قبول نمی‌داند و می‌گوید: «کشور نیاز مبرم به سوخت داشته باشد، آن‌گاه اعلام شود که ۱۵ میلیارد دلار، قاجاق بنزین و گازوئیل در کشور اتفاق می‌افتد؟!»

او در نشست شورای عالی قوه قضائیه به دو موضوع

مهم قاجاق سوخت و انفجار بندرعباس اشاره کرده

و توضیحاتی درباره آن داد. رئیس دستگاه

قضا درباره قاجاق سوخت گفت: «ما در

قوه قضائیه به این موضوع ورود کرده‌ایم،

با وجود آنکه برخی از ساحت‌های این

قضیه، مستقیماً در حیطه مسئولیت‌های

ما نیست، لکن ما از جنبه تعقیب و

مقابله با فساد و احیای حقوق

پریسا هاشمی

گزارشگر هم‌میهن

اقداماتی طی چند ماه اخیر بابت مقابله با قاجاق سوخت انجام شده است. محمد محبی، سرپرست دفتر پیشگیری از قاجاق فرآورده‌های نفتی در گفت‌وگو با هم‌میهن درباره برخورد با قاجاق سوخت و اقداماتی که در این چند ماه صورت گرفته، تأکید کرد: «در جلسه سال گذشته (دی‌ماه ۱۴۰۳) آقای رئیس‌جمهور برای بحث مبارزه با قاجاق تکالیفی را مشخص کرد. دستورالعملی جهت تعیین تکالیف تمام دستگاه‌های متولی یا ناظران روی بحث فرآورده‌های نفتی را احصا کردیم و به صورت پایلوت هم در یکی از استان‌های کشور در حال اجراست، تا نتایج آن مشخص شده و با سنجش نتایج این دستورالعمل به صورت ملی اجرایی شود.»

او با اشاره به نکات مهم در این برنامه‌ریزی افزود: «از لحظه برداشت فرآورده‌ها از چاه‌های نفت، لحظه تولید در پالایشگاه‌ها، انبارش در انبارهای نفت و توزیع که توسط نفتکش‌ها انجام می‌شود، سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌هایی در حال اعمال است. نکته بعد نیز بحث الگوهای مصرف است. باید الگوهای تخصیص سوخت به حوزه کشاورزی، صنایع و معادن، نیروگاه‌ها و مصارف دیگر نیز احصا شود و مطابق ماده ۱۳ دستورالعمل ماده ۴۴ که مطابق مواد پنج و شش قانون مبارزه با قاجاق است، وزارتخانه‌هایی که بحث تاییدیه فرآورده نفتی را در نفت گاز یا نفت کوره را برای مقاضیان صادر می‌کنند مکلف هستند الگوی مصرف را هم مشخص کنند و باید با همکاری شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت و سازمان ملی استاندارد این الگوسازی را انجام دهند. دستورالعمل سال ۹۸ ابلاغ و تکلیف شده بود که این الگوها احصا شود اما بخشی از وظایف انجام شده و در بسیاری از کاربردها و الگوها سهل‌انگاری یا کوتاهی‌هایی از سمت برخی از وزارتخانه‌ها انجام شد. دوباره در این دستورالعمل ضمن تأکید بر تکالیف و وظایف، روی زمان مشخصی به توافق رسیدیم و در بسیاری از حوزه‌ها گام‌های موثری برداشته شده به‌ویژه در این چند ماهه که بحث سوخت در کشور به‌صورت ویژه از سوی رسانه و فعالان حوزه‌های امنیتی، انتظامی و قضایی در حال پیگیری است.»

▼ سوء استفاده از مرزنشینان

سرپرست دفتر پیشگیری از قاجاق فرآورده‌های

نفتی در تشریح اقدامات که در حال انجام است،

گفت: «بخشی از فرآیندها باید اصلاح شود

در غیراین‌صورت این تخلفات و معضلات را

خواهیم داشت. ریشه تخلف نیز به دلیل

تفاوت نرخ فرآورده‌ها با کشورهای همسایه